

למצורע להיכנס ולסמוך, כי אמנם סמיכת אשם מצורע חיובה דאורייתא, ואולם הדין של תכף לסמיכה שחיטה בכל הקרבנות, לאו דאורייתא הוא.¹⁰ ולכך לא הותר למצורע להיכנס ולסמוך, כיון שיכול לקיים הסמיכה בחוץ.

מיתבי על מה שאמר רב אדא בר מתנה שדין תכף לסמיכה שחיטה אינו מדאורייתא: הרי שנינו בברייתא "וסמך ושחט", ולמדנו בהיקש זה: מה סמיכה נעשית רק בטהורין, שהרי תכף לסמיכה שחיטה, והשחיטה נעשית בפנים, אף שחיטה נעשית בטהורין.

ואי אמרת שדין תכף לסמיכה שחיטה לאו דאורייתא הוא, אם כן, בטמאין נמי משכחת לה סמיכה, על ידי שיסמוך הטמא בחוץ, ומנין לנו שהסמיכה נעשית רק בטהורים?

רביןא אמר: דברי עולא משמו של ריש ג-ב לקיש, שביאה במקצת שמה ביאה לענין מלקות בלבד איתמר, וכלשונו של עולא "טמא שהכניס ידו לפנים לוקה". אבל אינו חייב כרת עליה כביאת כל גופו, ומה שהוקשה ביאה לנגיעה, היינו לענין האזהרה שלא לבוא למקדש, שעונשה מלקות. אבל לא הוקשה לענין עונש כרת של ביאת מקדש, ומשום כך, אין להקשות על דברי עולא, מהברייתא שאמרה שמצורע שראה

כשיעור השתחויה, או יצא בדרך ארוכה במקום בדרך הקצרה חייב כרת. והקשה המקדש דוד [[לח א], מדוע כתב כאן רש"י, שאם יפסע פסיעה אחת יותר מן הנדרש, נמצא ענוש כרת, הרי מאחר ונכנס למקדש בהיתר, ואינו חייב על הביאה עצמה, הרי שלחיוב כרת צריך לכל הפחות שהייה כדין הנטמא בפנים? וכתב, שפסיעה אחת מעבר למה שצריך, הרי היא שמי שיצא בדרך הארוכה, שסיבת החיוב בזה אינה משום שהייה אלא משום ריבוי פסיעות, ואף אם יצעד את הדרך הארוכה בשיעור דרך קצרה, חייב משום ריבוי פסיעות.

11. הקשה הטהרת הקדש, מאחר וסמיכת אשם מצורע אינה דאורייתא, הרי שאין לו לסמוך בכל כוחו כפי שכתבו התוס' [ד"ה סמיכת אשם] שסומך בהקפת יד, בכדי שלא יעשה עבודה בקדשים, ואם כן, נדחה תירוצו השני של רב יוסף שאמר שאין המצורע יכול לסמוך בהכנסת ידיו בלבד לפנים, משום שצריכה הסמיכה להיעשות בכל כוחו! והביא בשם הפני יהושע שכתב כי בסמיכה דרבנן אין דין תכף לסמיכה שחיטה [ואין צריך להכניס ידיו אלא סומך מבחוץ].

10. הקשה השפת אמת, מאחר ואין לדין זה עיקר בתורה, מדוע תקנו חכמים להסמיך סמיכה לשחיטה? וכתב, שחששו שמא יארע בקרבן

לשחיטה? וכתב, שחששו שמא יארע בקרבן

קרי בערב הפסח מכניס אצבעותיו לטהרתו, כי מאחר ועל ביאה במקצת אינו חייב אלא מלקות, הרי שנדחה איסור זה¹² מפני חיוב הקרבת הפסח שעל ביטולו נענש בכרת.

קרי בערב הפסח מכניס אצבעותיו לטהרתו, כי מאחר ועל ביאה במקצת אינו חייב אלא מלקות, הרי שנדחה איסור זה¹² מפני חיוב הקרבת הפסח שעל ביטולו נענש בכרת.

תשחטו ביום אחד" שנוהג אף במוקדשין, ומנין לחלק בזה בין חולין למוקדשין, ואי אפשר לומר שבאה לענין קרבן פסח שהוא בכרת, ואלמלא הדרשה היה דוחה לאו זה, כי מאחר ויש באיסור זה לא תעשה ועשה, אין עשה דוחה לא תעשה ועשה. ומבואר בדברי התוס', שאף עשה שיש בו כרת אינו דוחה לא תעשה ועשה, ומכל מקום התוס' בסוגייתנו אין סוברים כן.

ובקרן אורה כתב ליישב קושיית התוס' כאן, שהעשה של "טמא יהיה" אינו עוסק בביאה במקצת, כי מאחר וביאה במקצת אינה חמורה כל כך בטמא עצמו, שאינה אלא בלאו, מנין לנו שהריבוי של "טמא יהיה" לטבול יום, מדבר אף על ביאה במקצת. ומאחר ואין כאן אלא לאו בלבד, הרי וודאי שיש לו להידחות מפני העשה של קרבן פסח, על אף שאין קיום העשה בזמן עקירת הלאו, שלענין זה וודאי חמור העשה שיש בו כרת.

עוד כתב הרעק"א, שצריך לומר שעל אף שאין עשה דוחה לא תעשה שבמקדש, הרי שעשה שיש בו כרת שהוא חמור, עדיף אף לענין זה.

13. העיר השפת אמת, שלכאורה אין סתירה בין שני דינים אלו של ביאה במקצת וטמא שנגע בקודש, ויתכן שדרש ריש לקיש איסור נגיעה מגוף הפסוק "בכל קדש לא תגע", ומכל מקום דרש גם איסור ביאה במקצת מההקש של ביאה לנגיעה. וכתב, שאפשר לומר שלמסקנת הגמרא שסובר ריש לקיש שעיקר הפסוק עוסק באזהרה לטמא שאכל בשר קודש, ולא בטמא שנגע

12. הקשו התוס' [ד"ה לענין מלקות], אמנם אין חיוב כרת על ביאה במקצת. אבל מכל מקום כיצד תדחה מפני עשה של קרבן פסח, הרי מלבד הלאו של ביאה במקצת, יש גם איסור עשה הנלמד מדרשת "טמא יהיה" לרבות טבול יום, ואין עשה דוחה לא תעשה ועשה? ועוד הקשו, הרי בשעה שמכניס ידיו למקדש ועוקר את הלאו של ביאת מקדש, אינו מקיים את מצוות הקרבת הפסח [שהקרבת הפסח נעשית לאחר שכבר נטהר], וכיצד ידחה הלאו מפני העשה?

וכתב הקרן אורה, שאין לומר שרבינא בא רק לומר את גוף הדין של ביאה במקצת שהיא במלקות, ואילו הקושיא מהברייתא של מצורע מתורצת כבר בדברי הגמרא לעיל, בדברי עולא שאמר הואיל והותר הותר, שהרי לדברי רבינא לא יתכן תרוץ זה, כי מאחר וסובר רבינא שלא הוקשה ביאה אלא ללאו של נגיעה בלבד, הרי שרק מי שיש לאו בנגיעתו הוקש לענין ביאה במקצת, נמצא שמחוסר כיפורים שאינו אסור בנגיעה, רשאי לכתחילה להכניס ידיו לבהונות שהיא ביאה במקצת ולא נאסר בה, ואם כן, לא יתכן לומר הואיל והותרה לו ביאה במקצת לצרעתו הותרה לקירוי, כי לא התייחד לו התר בשביל טהרתו מעבר למה שהוא מותר בלעדיה. ותירצו התוס', שעשה שיש בו כרת חמור הוא, ודוחה עשה ולא תעשה, ואף שאין מקיים העשה בשעה שעוקר את הלאו.

וברעק"א ציין את דברי התוס' בחולין [עח א] שהקשה, מדוע הוצרכה שם הגמרא לדרוש דרשה מיוחדת על איסור "אותו ואת בנו לא

במקצת¹⁴ כפי שאמר עולא משמו.

דאיתמר, טמא שנגע בקודש ריש לקיש אמר לוקה,¹⁵ רבי יוחנן אמר אינו לוקה.

ומבאר הגמרא: ריש לקיש אמר לוקה, למד דבר זה ממה שנאמר בפסוק [ויקרא יב] "בכל קודש לא תגע". ורבי יוחנן אמר אינו

משום איסור הכנסת טומאה למקדש, מכניסו בפחות משיעור שלושה על שלושה טפחים ומכבסו. ומבואר בזה, שמדאורייתא אין איסור בהכנסת דבר טמא בפחות משיעור קבלת טומאה. ולכאורה קשה, אמנם פחות משלושה טפחים אינו מקבל טומאה. אבל לאחר שכבר נטמא הרי כל משהו שבו טמא, ואף כשמכניס פחות משלושה טפחים, הרי הוא מכניס טומאה למקדש, אלא מוכרח בזה, שאיסור מכניס טומאה למקדש אינו אלא במכניס דבר שלם הראוי לקבל טומאה כמו שהוא. אבל פחות משיעור, הרי זה כמכניס חצי טומאה שאין היא הפוסה בו אלא מחמת השיעור שיש בכלו.

ולפי זה יש לומר, שאף המכניס ידיו, נחשב כמכניס טומאה פחות משיעור, כיון שהידים עצמן אינן מקבלות טומאה מדאורייתא, ואין דין קבלת טומאה על איברי האדם, אלא על אדם, שאחר שנטמא האדם אף ידיו טמאות כחלק ממנו, ונמצא שהכנסת הידים אינה אלא הכנסת חצי טומאה, שאינה אסורה מדאורייתא. ומה שחייב ריש לקיש על ביאה במקצת, אין זה משום שסובר שהכנסת חצי טומאה אסורה מדאורייתא, אלא סובר שהביאה במקצת מתייחסת לכולו, ונחשב שהאדם נכנס.

15. הקשה בחידושי הגר"ח הלוי, מאחר ומצוות עשה לשרוף את כל הקדשים שנטמאו, כמו שפסק הרמב"ם [פסולי המוקדשין, יט א], מדוע לא יחשב איסור נגיעת טמא בקדשים, לאו הניתק לעשה שאין לוקין עליו, וכמו שפסק הרמב"ם [פסולי המוקדשין, יח ט] שהמותיר מבשר הקדשים אינו לוקה, משום שהוא לא הניתק לעשה, שצוותה תורה לשרוף את הנותר,

בקודש, ומשום שהקשה תורה קודש למקדש, מה ביאת מקדש דבר שיש בו נטילת נשמה אף קודש האמור בפסוק דבר שיש בו נטילת נשמה, בזה מוכרח ריש לקיש אינו מחייב מלקות על ביאה במקצת, שאם כך הוא, הרי שביאת מקדש האמור שם אינו בהכרח דבר שיש בו נטילת נשמה, כי במקום שבא במקצת אינו חייב כי אם מלקות. אמנם כתב לדחות, שאף על גב שמצינו ביאה במקצת שאין בה כרת, מכל מקום יש בשם ביאה כרת, באופן שנכנס כולו, מה שאין כן בנגיעה, שאין בה כרת בשום אופן.

14. הרמב"ם [הלכות ביאת המקדש, ג יח] פסק, טמא שהכניס ידיו למקדש, מכין אותו מכת מרדות. וכתב הכסף משנה, שהמקור לזה הוא בדברי רבי אבהו הסובר שריש לקיש לא דיבר על ביאת מקדש כלל [כמו שפירש רש"י], אין לנו לחייבו מלקות משום ביאת מקדש כיון שדבר זה שנוי במחלוקת, ומכל מקום אסורה ביאת מקצת מדרבנן.

והקשה הקהלות יעקב, אמנם ביאה במקצת אין שמה ביאה. אבל מכל מקום הכנסת ידיו הטמאות אינה גרועה ממכניס טומאה למקדש שחייב כרת, כפי שפסק הרמב"ם [בהלכה טז] לגבי המכניס שרץ למקדש, וכן המכניס כלי טמא למקדש פסק הרמב"ם [שם] שחייב מלקות? ואמנם בכתבי הגר"ז כתב בשם הגר"ח, שאף שביאה במקצת אין שמה ביאה, מכל מקום לוקה משום מכניס טומאה למקדש. ותירץ [וכעין זה תירץ המרחשת חלק א, סימן ב, ב ד], על פי המבואר בגמרא לקמן [צה א], שמעיל שנטמא וטעון כיבוס במקום קדוש [שאסור לקורעו], ואי אפשר להכניסו לפנים

לוקה, כי מה שנאמר בפסוק **ההוא** אזהרה לנוגע בקודש, **בתרומה כתיב**. לחייב מלקות את האדם הטמא הנוגע בתרומה, 16 ואין לפרש הפסוק על טמא שנגע בבשר קודש, כי פסוק זה עוסק בטומאת יולדת, שלאחר שטבלה ביום השביעי דינה כ"טבולת יום ארוך" עד לאחר ארבעים יום, ומבואר בהמשך הפסוק, שאיסור זה של נגיעה קיים עליה "עד מלאת ימי טהרה", ולאחר מכן מותרת ליגע בתרומה על אף שעדיין לא הביאה קרבן טהרה הבא ביום הארבעים ואחד. ואילו לענין קודש, אסורה היא בנגיעה בו עד לאחר הבאת קרבנה. ובהכרח שפסוק זה ענינו לגבי תרומה ולא לגבי קודש.

ומאחר ופסוק זה אמור לגבי נגיעה בתרומה, אין ללמוד ממנו בקל וחומר לחיוב מלקות לגבי טמא שנגע בקודש, כי אין מזהירין מן הדין.

ומקשינן: **וריש לקיש** כיצד לומד מפסוק זה

לחייב מלקות את הטמא שנגע בקודש, האם **הוא קרא להכי הוא דאתא**, הרי **הוא מיבעי** ליה ללמוד ממנו אזהרה לטמא **האוכל בשר קודש?**

דאיתמר: אזהרה לטמא האוכל בשר קודש, מניין?

ריש לקיש אמר, נלמד דבר זה ממה שנאמר **"בכל קודש לא תגע"**. רבי יוחנן אמר, **תני ברדלא: אתיא "טומאתו טומאתו" מביאת מקדש בטומאה**. כי נאמר בטמא שאכל קודש **"וטומאתו עליו"**, ונאמר גם בטמא שבא למקדש **"עוד טומאתו בו"**. **מה לחלו**, בביאת מקדש, **ענש** הכתוב עונש כרת וזהו, שנאמר בו **"ולא יטמאו את מחניהם"**. **אף כאן**, בטמא שאכל קודש, **ענש** הכתוב, וזהו.

ומתריצין: ריש לקיש דרש את עיקר הפסוק לאזהרה על טמא שאכל בשר קודש. ומכל מקום, למד ממנו גם חיוב מלקות לטמא

ענינה לשרוף קדשים שנפסלו בפסול טומאה, ואין המצווה מתקנת את הלאו, ולכן אינה מנתקת, ומה שאין כן בדין נותר שהאיסור הוא על מה שחל שם נותר בבשר, שאסור שיפסל הבשר בנותר, ועל כך באה המצווה לשרוף בשר שנפסל בנותר, ולכן מנתקת היא את הלאו.

16. כתב המאירי בשבת [צא, ד"ה קצת מפרשים], שבדין זה של נוגע בתרומה, הנלמד מ"בכל קודש לא תגע", אין הפרש בין טמא שטימא את התרומה בנגיעתו בה, ובין טהור שטימאה ע"י שזרקה לבית טמא. ומבואר בדבריו, שהלאו של "לא תגע" ענינו משום מטמא, ולא משום נוגע.

הוא הדין בזה, שמצוות העשה לשרוף את הבשר הטמא, תנתק את הלאו של טמא שנגע בקודש! ותירץ, שדווקא שרפת נותר מנתקת את הלאו שבו, משום שדין שרפתו הוא מחמת שם נותר שבו, והוא דין שרפה מיוחד הבא משום דין נותר, ומה שאין כן דין שרפת בשר טמא, שענינו משום דין שרפת כל פסולי המוקדשין, ולא נתייחד על דין טמא דווקא, והוכיח כן ממה שפסק הרמב"ם [הלכות פסולי המוקדשין יט ה] שנתור אינו נשרף אלא ביום, ואילו לגבי שאר פסולי המוקדשין ובתוכם טמא, פסק [מעשה הקרבנות, ז ה] שדין שרפתם הוא גם בלילה. עוד תירץ, שהאיסור לנגוע בקודש ענינו במה שאסור לטמא את הקודש, ואילו מצוות שרפה,